

"Zlatans yrkande bör kategoriskt avvisas - journalister hör inte hemma i vittnesbåset"

Publicerad 2016-05-03 13:13

(<http://www.bildelar24.com>)

KRÖNIKA - av Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert och adjunkt i medierätt vid JMK

Reportrar förväntas vara överallt. Ständigt närvarande aldrig deltagande. Slutna miljöer och personer öppnas med charm eller falska förespeglningar. Men det finns en plats där journalister inte hör hemma och ska undvika. I vittnesbåset.

En plats i båset utsätter uppgiftslämnare för risker och sätter trovärdigheten för reportern, medie företaget och journalistiken på spel. Vem vill tala med en journalist för att sedan möta honom eller henne som motpartens vittne i en rättegång?

Det är sällsynt att journalister kallas som vittnen om sådant de sett eller tagit del av i sin egenskap av journalist. Det mest kända exemplet är Anna-Maria Åsheden som vittnade i målet mot Hans Holmér för brott mot tystnadsplikten (i samband med palemutredningen).

Överhuvudtaget hör det till undantagen att reportrar och medier medverkar för att bistå myndigheter de ska granska. Det finns gränser såväl rättsligt, etiskt som mänskligt men ingångsvärdet kan inte vara något annat än att statsmakterna och deras roller ska hålla isär.

Riksdagen stiftar lag, myndigheterna verkställer, domstolarna dömer och medierna granskar.

Frågan om journalister som vittnen aktualiseras med Zlatan Ibrahimovic åtal mot friidrottslandslaget före detta förbundskapten Ulf Karlsson.

Inför ett 70-tal närvarande vid en diskussionskväll den 6 april i Karlstad gjorde Ulf Karlsson en koppling mellan en abnorm muskeltillväxt och användning av otilåtna preparat och Ibrahimovic påstådda viktuppgång under tiden i Juventus. En ökning som enligt Ulf Karlsson är fysiologisk omöjlig på naturlig väg.

Enligt referatet i NWT förklarar Ulf Karlsson att "jag tror att han var dopad. Det står för mig, säger Karlsson." På en kontrollfråga från NWT-reporter efter det offentliga framträdandet tillägger han att "ja, jag är övertygad om det!".

Artikeln ur NWT återopas av Ibrahimovic ombud som bevis för att Ulf Karlsson förtalat Ibrahimovic. Inget konstigt med det. Det som är publicerat finns där fritt för åklagare och advokater att använda.

Men under rubriken bevisuppgift anges NWT:s reporter som muntlig bevisning. Reportern kallas som vittne "angående sina iakttagelser på kvällen den 6 april 2016 samt vad som framkommit vid dennes samtal och intervjuer med Ulf Karlsson".

Reportern har med utgivarens medgivande förklarat sig villig att inställa sig som vittne. Enligt utgivaren, Mikael Rothsten, gäller vittnesplikten även journalister och frågan om källskydd är inget problem eftersom Ulf Karlsson uttalat sig vid ett offentligt möte.

Det är att göra det lite för enkelt för sig. NWT borde förklarat att reportern motsätter sig att vittna.

Det som finns att säga framgår av artikeln i NWT och därutöver finns inget att tillägga från tidningens sida. Att förklara sig villig att vittna bara för ett en part i en tvist begär det tyder på bristande insikt om de frågor och problem som ett vittnesmål rymmer.

Vittnesplikt gäller visserligen även journalister. En domstol kan på en åklagares eller parts begäran ålägga ett vittne att inställa sig. Vägrar vittnet kan domstolen besluta om polishämtning.

Men att inledningsvis motsätta sig att vittna tvingar domstolen att väga risken för källskyddet och tilltron till mediernas oberoende mot betydelsen av ett förhör för att klarlägga om ett brott har begåtts eller inte.

Jag är allt annat än övertygad om att domstolens avvägning skulle leda till att reportern åläggs att vittna. Men eftersom tidningen så villigt förklarat att reportern tänker vittna så är det inte säkert att avvägningen överhuvudtaget kommer att göras.

Om reportern trots allt hamnar i vittnesbåset gäller det att han vaktar sin tunga. Visserligen är det uppenbart att det är Ulf Karlsson som lämnat uppgifterna. Men hur man än vrider och vänder på det är Ulf Karlsson en uppgiftslämnare i förhållande till tidningen. Att då lämna några som helst andra uppgifter än de som publicerats i tidningen innebär att reportern bryter ett förtroende.

Det finns inget utrymme för reportern att berätta mer än att bekräfta att det är Ulf Karlsson som refereras i tidningen och att det är han som lämnat de publicerade uppgifterna. Zlatan Ibrahimovic ombuds önskan att reportern ska berätta om vad som sagts under samtal och intervjuer eller lämna ut anteckningar och eventuella inspelningar bör kategoriskt avvisas. Källskyddet sträcker sig längre än att bara skydda anonymiteten hos en uppgiftslämnare. En domstol som är alert förbjuder sådana frågor.

Åtalet mot Ulf Karlsson belyser grundfrågan om mediernas medverkan för att klara upp brott. Det handlar inte om bara om vittnen utan också om till exempel utlämnandet av icke publicerat material.

Ett exempel på det allvar som frågan bör tas på visar Sveriges Radios agerande efter mordet på sin medarbetare Nils Horner. Programföretaget begärde att beslaget av hans anteckningar, datorer och telefonkort skulle hävas. Domstolen menar i sin proportionalitetsbedömning att det är av betydelse för mordutredningen att materialet kan gås igenom och att riskerna för att skyddad information röjs kan minimeras genom att SR närvarar vid genomgången.

I ett annat mordfall hävde tingsrätten beslaget av en reporters anteckningar.

Även JK har i flera beslut visat respekt för mediernas oberoende genom att avstå från att begära så kallat editionsföreläggande för att få del av icke publicerat material.

NWT bör meddela tingsrätten i Karlstad att reportern inte självmanter kommer att inställa sig som vittne. Ett vittnesmål kommer bara att bekräfta publicerade uppgifter och inte att tillföra något i sak i ett mål som trots uppmärksamheten inte är av allvarligare slag.

Det finns ytterligare ett skäl till varför reportern inte bör inställa sig utan att domstolen ålägger honom det.

Stämningsansökan riktas specifikt mot Ulf Karlsson. Men i gärningsbeskrivningen nämns att Karlsson "därefter i olika mediala sammanhang den 7 och 8 april vidhållit sina uttalanden".

Enligt stämningsansökan är förtälet grovt med "hänsyn till innehåll" och att de "på mycket kort tid, fått mycket stor spridning i såväl nationella som internationella medier".

Ulf Karlsson har att svara för sina uttalanden under kvällen. Den spridning av uppgifterna som skett via NWT och övriga medier ansvarar respektive utgivaren för. Inte Ulf Karlsson som i dessa fall är att se som meddelare.

Stämningsansökan är oren och innehåller en blandning av såväl sådant som faller under normala åtalsregler och ett tryckfrihetsåtal. Ska utformningen av gärningsbeskrivningen tolkas som att Zlatan Ibrahimovic ombud kräver att även medierna ställs till ansvar för sin rapportering?

[red@dagensjuridik.se \(mailto:red@dagensjuridik.se\)](mailto:red@dagensjuridik.se)

Skriv ny kommentar

Ditt namn:

E-post:

Innehållet i detta fält är privat och kommer inte att visas publikt.

Hemsida:

Kommentar: *

Jag godkänner [villkor för kommentarer \(/2016/05/kronika-nils-funcke-l#comments-terms-of-use-1\)](#)

Uppdatera mig när nya kommentarer tillkommer

<http://adserver.adtech.de/?adlink|868|5717134|0|16|AdId=-3:BnId=0:itime=278028722:>